

MARKANIN DÜRÜST KULLANIMI

HAZIRLAYANLAR

Av.Buse Hamurcu

Av.Abdullah Erkam Yılmaz

İÇİNDEKİLER

03

Marka Hukukunda
Ülkesellik İlkesi

04

Marka Hukukunda
Tükenme İlkesi

05

Marka Hakkının Süresi

06

Markanın Kullanılma Zorunluluğu

07

SMK Kapsamında Markanın
Dürüst Kullanımı

08

TMK Kapsamında Dürüstlük Kuralı

MARKANIN DÜRÜST KULLANIMI

Marka Hukuku, Fikri Mülkiyet Hukuku ana başlığının altında bulunan ve bir ticari işletmenin ürün veya hizmetlerini, başka bir ticari işletmeye ait ürün veya hizmetlerden ayırt edilmesi şartıyla ürün veya hizmetlerin piyasada tanınmasına yarayan her türlü işaret olarak tanımlanan "Marka"yı düzenleyen bir hukuk dalıdır.

Marka hakkı mutlak bir hak olmakla birlikte; marka kullanım hakkı ve marka tescili, tekel hak sahibini ancak hakkın doğal sınırlarına kadar korumakta ve serbest rekabetin önüne geçilmesini engellemektedir. Bu sınır, marka sahibi dışındaki kişilerin markayı dürüst şekilde kullanmasının veya markanın dürüst kullanımının ortaya çıkmasını sağlamıştır.

Marka Hukukunda Ülkesellik İlkesi

Çeşitli hukuk sistemlerinde bir markanın kullanım veya tescili sonucu doğan marka hakkı sadece kullanıldığı veya tescil edildiği ülkenin sınırları içerisinde korunur. Ülkesellik ilkesini benimseyen Türk Marka Hukuku kapsamında Sınai Mülkiyet Kanunu'nun 3. maddesi gereği marka hakkını Türkiye'de kazanan marka sahipleri, tanınmış bir marka olmadıkça, tekel haklarını sadece Türkiye'de kullanabileceklerdir. Ülkesellik ilkesi kapsamında markanın tescilinin koruyucu etkisi, markanın tescil edildiği ülkeyle sınırlıdır. Dolayısıyla Türkiye'de tescil edilmiş ve tanınmış marka statüsünü kazanmamış markaların, dürüstlük kuralı çerçevesinde yurt dışında kullanılması markanın dürüst kullanımına bir örnek olarak verilebilir.

Marka Hukukunda Tükenme İlkesi

SMK'nın 152/1. maddesi ile marka hakkının korunmasına konu ürünlerin hak sahibi veya onun izni ile üçüncü kişiler tarafından piyasaya sunulmasından sonra yalnızca bu ürünlerle ilgili filler hakkın kapsamı dışında kaldığı düzenlenmektedir. Uluslararası tükenme ilkesini benimseyen Türk hukuku açısından marka hakkının tükenmesi için, marka hakkının korunmasına konu ürünlerin marka sahibi veya onun izni ile ticari hayata sunulmuş olması ile bu ürünlerin orijinal olması ve orijinalliğinin bozulmadan gerçekleştirilmiş olması gerekmektedir. İkinci el ve vintage ürünlerin satışının hukuka uygun olmasını sağlayan hukuk normu tükenme ilkesidir. Tükenme ilkesi yalnızca piyasaya sürülen ürünler ve ticaret markaları açısından uygulanmakta olup hizmet malları bu ilkenin kapsamına girmemektedir.

Marka Hakkının Süresi

SMK'nın 23/1. maddesi uyarınca markanın koruma süresi on yıl olmakla birlikte hakkın sürdürülmesi için süre bitiminden önceki altı ay içinde veya süre bitiminden sonraki altı ayda ek bir ücretin ödenmesiyle marka hakkının yenilenmesine izin verilmiştir. Bu durumda marka hakkının süresinde yenilenmemesi ve marka sahibinin marka hakkından cayması ile marka hakkı sona erdiği bir örnekte, marka üçüncü kişilerin kullanımına açık hale gelecektir.

MARKANIN KULLANILMA ZORUNLULUĞU

SMK'nın 9/1. maddesi uyarınca beş yıl içinde haklı bir sebep olmadan tescil edildiği mal veya hizmetler bakımından marka sahibi tarafından Türkiye'de ciddi biçimde kullanılmayan ya da kullanımına beş yıl kesintisiz ara verilen markaların iptaline karar verilmektedir. Bunun sebebi kullanılmayan birçok işaretin topluma kapatılmasının önlenmesi ve marka hakkının sahibine sağladığı pek çok yetkinin sebepsiz yere tanınmasının önlenmesidir. Ciddi kullanımın tanımı Kanun'da yapılmamış olsa da, doktrinde tescilli markanın tescil edildiği mal ve hizmet sınıflarının işlevlerine uygun ve diğer işletmelerin ürün ve hizmetlerinden ayrılmasını sağlayacak biçimde ve sıklıkta piyasada ve piyasaya yönelik, piyasayı etkileyen yerlerde kullanım olarak tanımlanmaktadır. Buna göre kullanılmayan markaların mahkeme veya TPMK tarafından iptal edilmesi söz konusudur. İptal sonucu markanın üçüncü kişiler tarafından iyi niyetli kullanımı dürüst kullanım sayılmaktadır.

SMK'nın 19/2. maddesinde başvuru sahibinin, yayıma itiraz eden marka sahibinden ciddi şekilde kullanıma veya haklı nedenle kullanmamaya ilişkin delil talep etme hakkı düzenlenmiştir. Marka sahibi, mal ve hizmetlerini ciddi bir şekilde ve haklı sebep olmaksızın kullanmıyorsa marka sahibinin itirazının reddine karar verilir. Bu kararın sonucunda marka sahibinin markası veya benzeri, üçüncü bir kişi tarafından tescil edilmiş olup üçüncü kişinin dürüst kullanımından söz edilir.

SMK KAPSAMINDA MARKANIN DÜRÜST KULLANIMI

Markayı kullanan, bu eylemi hukuka uygun biçimde gerçekleştirdiği sürece, kendisine karşı marka ihlali ileri sürülemeyecektir. Ancak bu hallerin sınırlı olduğu ve asıl kuralın istisnası oldukları unutulmamalıdır.

SMK 7/5. maddesi uyarınca marka sahibi, üçüncü kişiler tarafından dürüstçe ve ticari hayatın olağan akışı içinde, markasının aşağıda belirtilen biçimlerde kullanılmasını engelleyemez:

- Gerçek kişilerin kendi ad veya adresini belirtmesi.
- Malların veya hizmetlerin türüne, kalitesine, miktarına, kullanım amacına, değerine, coğrafi kaynağına, üretim veya sunuluş zamanına ya da diğer niteliklerine ilişkin açıklamalarda bulunulması.
- ▲ Özellikle aksesuar, yedek parça veya eşdeğer parça ürünlerinde, malın ya da hizmetin kullanım amacının belirtilmesinin gerekli olduğu hâllerde kullanılması.”

Gerçek kişilerin kendi ad veya adresini belirtmesi

Markalarda yer alan ibarelere kişi adlarının koyulabilmesi ve gerçek kişilerin, kişilik hakları gereği ticaret unvanlarında kendi ad ve soyadlarını kullanma hakkının olması nedeniyle kişilerin adının marka adıyla birebir aynı veya benzer olduğu durumlara sıklıkla rastlanmaktadır. Gerçek kişilerin kendi ad ve adresini belirtmesi istisnası hakkında Yargıtay 11. Hukuk Dairesi kararında; ticaret ve sanayideki dürüstlük kuralı ve uygulamalarına aykırı düşmemek koşulu ile kişi adının marka olarak kullanılabileceği, davalının bu kurallara aykırı bir kullanım sergilediği ispat edilemediğinden davanın reddi gerekirken kabulünün doğru olmadığı yönünde karar vermiştir. (11. HD, 15.09.2003, 2003/1717-2003/7742)

Malların veya hizmetlerin türüne, kalitesine, miktarına, kullanım amacına, değerine, coğrafi kaynağına, üretim veya sunuluş zamanına ya da diğer niteliklerine ilişkin açıklamalarda bulunulması

Mal ve hizmetin herhangi bir niteliğine ilişkin açıklamaların, mal ve hizmet hakkında bilgi verme yani açıklama amacıyla ve dürüst bir şekilde gerçekleştirilmeleri gerekmektedir. Belirli bir markanın itibarından yararlanmak amacıyla ilgili markayı kullanmak kötü niyetli kullanımın göstergesidir. Bu muhakemenin yapılmasında kullanılan markanın tanınmışlık seviyesi büyük rol oynar. Coca Cola markası gibi dünya çapında tanınmış bir markanın herhangi bir şekilde açıklayıcı özelliklerle kullanılmasının dürüst kullanım çerçevesinde korunması çok zordur.

Tanımlayıcı kullanımın korunduğu bir Yargıtay kararında; davalının çeşitli nitelik ve boyutta hortum sattığı “Hortum Marketi” adlı işyerinin, marka sahibinin 17. ve 35. sınıflarda tescilli “hortummarket+şekil” ibareli markalarına tecavüz oluşturmayaacağı, markanın kullanımının dürüst kullanım kapsamında olduğu belirtilmiştir. (11. HD, 12.1.2015, 2014/15522-2015/123)

Aksesuar, yedek parça veya eşdeğer parça ürünlerinde, malın ya da hizmetin kullanım amacının belirtilmesinin gerekli olduğu hâllerde kullanılması Benzer şekilde, SMK 7/5(c) gereğince aksesuarların, yedek parçaların ve eşdeğer parça ürünlerinin belirli bir markanın mal ve hizmetlerinin kullanımına eşlik ettiğinin açıklanması, marka hakkına tecavüz teşkil etmeyecek ve markanın dürüst kullanımı dolayısıyla engellenemeyecektir. Bu duruma bir örnek olarak bir ekran kartı üreticisinin ürettiği ekran kartlarının X, Y ve Z marka bilgisayarlarda kullanabileceğinin ekran kartının ambalajında, ekran kartının satıldığı mağazada ve reklamlarda kullanılabilmesi verilebilir.

TMK KAPSAMINDA DÜRÜSTLÜK KURALI

TMK 2. maddesi uyarınca kişiler haklarını kullanırken ve borçlarını yerine getirirken dürüstlük kurallarına uymak zorundadır ve hakkın açıkça kötüye kullanılması hukuk düzeni tarafından korunmamaktadır. Bu hüküm ile kişinin kendisine tanınan hakların, sınırsız ve başkalarının özgürlüklerini engelleyici kullanımının önüne geçilmek istenmektedir.

Türkiye’de tescilli olan bir markanın yurt dışından ithal edilen ürünleri SMK kapsamında korunmakta ise de yurt dışında tescilli olan bir markaya ait ürünlerin distribütörlük sertifikası ile yurt içinde satılması halinde, bu markanın yurt içinde tescilini almış olan kişi ya da firmanın sertifika sahibine karşı dava açması dürüstlük kurallarıyla bağdaşmayacak ve markanın dürüst kullanımına örnek teşkil etmeyecektir. Tescilli bir markanın üçüncü kişilerce dürüstlük kuralına uygun kullanılması durumunda, marka sahibi bu kullanımlara karşı marka hakkının sağladığı hukuki yollara başvuramayacaktır.

Yukarıda açıkladığımız üzere, markaların üçüncü kişilerce dürüstlük kuralı çerçevesinde kullanılmasının mümkün olduğu istisnai durumlar vardır. Bir marka sahibi veya marka sahibi olmayı düşünen herkes tarafından bilinmesi gereken bir husus olan markanın dürüst kullanımı, aslında ticari hayatta düşünüldüğünden çok daha yaygındır. Markanın dürüst kullanımı ve genel olarak marka hukuku açısından destek almak için AEY Legal Hukuk Bürosuna her zaman ulaşabilirsiniz.

Kaynakça:

- Sınai Mülkiyet Kanunu Işığında Uygulamalı Marka Hukuku - İlhami Güneş
- Fikri Mülkiyet Yazıları 1- Mütalaarım (2001-2020) - Doç. Dr. Cahit Suluk
- Fikri Mülkiyet Hukuku - Dr. Jur Mevci Ergün
- MARKA HUKUKUNDA DÜRÜST KULLANIM İLKESİ-Özlem Yaman

Teşekkürler

Abdullah Erkam Yılmaz
Kurucu Avukat

İletişim:

aeylegal.com

erkam@aeylegal.com

Buse Hamurcu
Avukat

İletişim:

aeylegal.com

buse@aeylegal.com

Sorularınız ve görüşleriniz için
bizimle iletişime geçebilirsiniz.